

Література

1. Ковальчук В.А. Інвестування в людський капітал як фактор інноваційного розвитку економіки України / В.А. Ковальчук, А.Ю. Шахно // Соціально-економічні проблеми і держава: електронне наук. фах. видання. – Тернопіль: ТНТУ ім. Івана Пулюя, 2016. – Випуск 2 (15). – С. 33-40.

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КЛАСТЕР ІНФРАСТРУКТУРНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ: СТРУКТУРА ТА МЕРЕЖІ

О. В. ЯРМАК, канд. екон. наук, доц.,
зав. кафедри економічної теорії та міжнародної економіки
Харківський фінансовий інститут Київського національного торговельно-економічного університету

Підрозділи регіональної інфраструктури забезпечують економічний розвиток регіону шляхом надання різноманітних послуг економічним агентам, що сприяють їх ефективній діяльності у різних сферах та галузях регіональної економіки. Сучасна сфера послуг характеризується зростанням питомої ваги сектору інтелектуальних послуг, до яких належать освітні, консалтингові, науково-технічні послуги, а також соціально-культурні послуги та послуги з охорони здоров'я. Цей сектор відіграє значну роль в інфраструктурному забезпеченні економічного розвитку регіону на основі накопичення та ефективного використання його інтелектуального потенціалу в умовах інтелектуалізації виробництва та бізнесу, формування засад економіки знань, зростання ролі інновацій як чинника суспільного прогресу.

Інтелектуальні послуги – це професійна діяльність, змістовним ядром якої є процес передачі їх одержувачу (споживачу) спеціальних знань та інформації у формі персоніфікованих, індивідуалізованих нематеріальних послуг, ресурсною основою – інтелектуальний капітал, результатом – вигоди одержувача, пов'язані з використанням отриманих знань в його цілях. Залежно від змісту та спрямованості інтелектуальних послуг у їх структурі слід виділити:

– трансакційні інтелектуальні послуги – професійне обслуговування ринкових угод, спрямоване на економію трансакційних витрат їх учасників. Так, наприклад, залучення послуг юриста, незважаючи на необхідність їх оплати, сприяє економії витрат та зменшенню втрат підприємців, пов'язаних з підготовкою договорів, контролем їх виконання партнерами, захистом прав у випадку невиконання ними його умов тощо;

– капіталоутворюючі інтелектуальні послуги, результатом використання яких клієнтами є формування, нагромадження та підвищення ефективності реалізації людського та інтелектуального капіталів. При цьому їх витрати на оплату інтелектуальних послуг за економічним змістом є інвестицією створення та збільшення цих видів капіталу;

–інноваційюючі інтелектуальні послуги, що забезпечують інтелектуальними ресурсами здійснення всіх стадій інноваційного процесу від інноваційної ідеї до рутинізації та дифузії нововведень. Важливо розрізняти інноваційюючі та інноваційні інтелектуальні послуги. Останні є інтелектуальними продуктами-новаціями, створеними професіоналами, які надають послуги в сферах охорони здоров'я, освіти, економіки, консалтингу, управління бізнесом та ін.

Організаційною формою забезпечення регіональних господарських суб'єктів та населення спеціальними знаннями та інформацією є інтелектуальний кластер, який характеризується сукупністю організацій, що надають інтелектуальні послуги, та системою мережових відносин між ними та одержувачами інтелектуальних ресурсів.

У організаційній структурі регіонального інтелектуального кластера слід виокремити державний, підприємницький та приватний некомерційний сектори, до яких належать: державні та комунальні організації, основним джерелом фінансових ресурсів яких є державний та місцеві бюджети, метою – реалізація завдань соціально-економічного розвитку регіону, поставлених засновниками; приватні комерційні організації – суб'єкти підприємницької діяльності, які надають інтелектуальні послуги з метою досягнення їх клієнтами певного результату та отримання прибутку; приватні некомерційні організації, діяльність яких спрямована на досягнення цілей засновників, не пов'язаних з отриманням прибутку.

Важливо підкреслити, що, по-перше, всі види інтелектуальних послуг можуть бути надані як державними (комунальними), так і приватними комерційними та некомерційними організаціями, що діють в сферах освіти, охорони здоров'я, консалтингу, науково-технічного обслуговування, соціально-культурних послуг. Це державні та приватні школи, вищі навчальні заклади, лікарні, консультаційні та науково-технічні центри та ін. По-друге, головними регуляторами діяльності суб'єктів, що надають інтелектуальні послуги, є ринок інтелектуальних послуг, спеціальні акти державно-нормативної регламентації діяльності в сферах освіти, охорони здоров'я, консалтингу, науково-технічного обслуговування, закони та підзаконні акти, що регулюють підприємницьку діяльність, саморегулівні організації: різні асоціації, об'єднання, спілки медичних працівників, консультантів, працівників освіти, науки та ін.

Інтелектуальний кластер регіону формується на основі мережевого принципу організації економічних відносин його структурних елементів, за яким передбачається координація діяльності незалежних учасників єдиного послугового процесу (науково-дослідного, консалтингового, освітнього тощо), об'єднаних горизонтальними взаємозв'язками та зобов'язаннями, діяльність яких направляється господарським суб'єктом - інтегратором мережі на досягнення спільної мети. Інтелектуальний кластер характеризується:

– галузевими мережами організацій, що надають інтелектуальні послуги. Це внутрішньопослугові мережі надання конкретного виду послуг (освітні, консалтингові, культурні тощо мережі) та міжпослугові мережі надання різних видів інтелектуальних послуг;

– міжгалузевими мережами, що є організаційною формою економічних зв'язків організацій, що надають інтелектуальні послуги та, по-перше, постачальників ресурсів (ресурсні мережі); по-друге, споживачів інтелектуальних послуг (клієнтські мережі); по-третє, учасників різних стадій інноваційного процесу (інноваційні мережі);

– регіональні соціальні мережі, включення у які організацій, що надають інтелектуальні послуги сприяє реалізації їх ролі як чинника людського розвитку у регіоні.

ДЕЦЕНТРАЛІЗОВАНА СИСТЕМА СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ: ПЕРШІ РЕЗУЛЬТАТИ ТА ВИЯВЛЕНІ РИЗИКИ

І. М. ГРИНЧИШИН, канд. екон. наук, докторант,
с.н.с. відділу регіональної фінансової політики

Державна установа «Інститут регіональних досліджень

імені М. І. Долишнього Національної академії наук України», м. Львів

Децентралізація повноважень в сфері соціального захисту та соціального забезпечення покликана сприяти наданню соціальних допомог, послуг та пільг на засадах доступності, якості та ефективності. В умовах поглиблення фінансової децентралізації як одного з важливих напрямів розвитку соціальної політики є визначення результатів та виокремлення ризиків функціонування системи соціального захисту.

Здійснено аналітичне дослідження децентралізованої системи соціального захисту ОТГ Львівщини, результати якого вказують ризиковий характер багатьох процесів та наявність кола невирішених проблем, серед яких:

1. Включення ОТГ в процес децентралізації соціального захисту відбувся без усунення системних проблем функціонування цієї сфери, про що зазначено в монографії «Територіальний розвиток та регіональна політика в Україні», підготовленої науковцями ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України».

2. Створення установ об'єднаними територіальними громадами, що спеціалізуються на соціальному обслуговуванні та наданні соціальних послуг відбувається без чіткої аргументації їх територіального розміщення.

3. Значна диференціація видатків соціального захисту на базовому рівні вказують на ризик невиконання власних повноважень у сфері соціального захисту та, відповідно, різний рівень забезпечення соціальними послугами.

4. Зміна виключно фінансових відносин між різними адміністративно-територіальними рівнями, без відсутності змін у підходах до організації та